

к.е.н. Брюханов М.В.

Сумський державний університет

ІННОВАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ І ЕКОНОМІЧНЕ ЗРОСТАННЯ: ТЕОРІЇ І ФАКТИ

Питання впливу інновацій на економічний розвиток до сього дня залишається на часі наукових розвідок. Факт того, що НТП – рушійна сила економічного зростання був доведений ще Р. Солоу. Втім далеко не всі інновації знаходять впровадження. Більш того в перехідній економіці ініціатива новаторів часто жорстко карається. Невизначеність ринкового середовища, макроекономічна нестабільність, корупція, надмірна бюрократія і врешті решт бідність – всі ці фактори призводять до викривлення вектору інноваційного розвитку.

Втім неокласична економічна теорія свідчить, що закони раціональної поведінки і економічні стимули діють і в перехідних економіках, тому в курсовій роботі я ставлю за мету провести аналіз інноваційної діяльності і запропонувати підходи до оптимізації фінансової підтримки інноваційної діяльності в галузі АПК – найбільш проблемному сектору економічних реформ.

Статистичною базою дослідження є офіційна звітність Державного комітету статистики України, Головного управління статистики у Сумській області, дані опитувальних листів світового Банку ВЕЕПС 2005 (Business environment and enterprise performance survey).

В результаті аналізу інноваційної активності підприємств встановлено:

1) В галузевому розрізі лідером інноваційної активності є галузь промисловості. Переважна більшість підприємств – з приватною формою власності.

2) Найбільш розповсюдженою стратегією впровадження інновацій є впровадження нової технології і модернізація існуючої. Підприємств, які разом з технологічними інноваціями перейшли на нові стандарти небагато – 6% від вибірки. Половина з них – приватні.

3) Найбільш вагомими факторами впровадження інновацій є виручка підприємств і конкуренція в галузі. Ці фактори діють в однаковому напрямку як для державних так і для приватних підприємств. Втім зазначені фактори мають статистично значимий вплив лише для підприємств які впровадили технологічні інновації разом з переходом на нові стандарти.

4) Міжнародні дані свідчать про наявність позитивної залежності між ВВП на душу населення і витратами на дослідження. Гранична схильність до витрат із зростанням рівня доходу збільшується.

5) Цю тенденцію підтверджують мікроекономічні дані. Але існує принципова різниця між приватними і державними підприємствами. У перших гранична схильність до витрат нижча, в той час як критичний рівень виручки з якого підприємство починає здійснювати витрати також нижчий. До рівня виручки 9 млн. доларів приватні підприємства витрачають на дослідження майже вдвічі більше. Аналіз свідчить: для державних підприємств витрати на дослідження – розкіш, для приватних – запорука розвитку.

6) Витрати на дослідження знаходяться у лінійній позитивній залежності від кількості персоналу з вищою освітою для державних підприємств, для приватних – має місце нелінійна залежність (з локальним екстремумом, максимумом при середній долі працівників з вищою освітою $\approx 50\%$).

7) Вплив кількості працівників з вищою освітою на впровадження інновацій відсутній як для державних так і для приватних підприємств.

8) В Україні витрати на дослідження з 2000 року зросли більш ніж у тричі, а показник впровадження інновацій зменшився на 30%.

Визначені фактори є емпіричними доказами важливості селекційної функції ринку для зростання економіки. Саме організація рамок умов для ринкової селекції і спрямування вектору реформ на реалізацію конкурентних переваг – найближча задача економічної політики. Вирішальною тут є оптимізація обмежених ресурсів держави для підтримки «проривних» інноваторів. Фіскальний федералізм є позитивним вектором у цьому напрямку.